

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาตินั้นมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาแก่เยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม มีสุขภาพและพลานามัยที่สมบูรณ์ เคารพยึดมั่นในสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี รู้จักสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา เห็นคุณค่าและร่วมรักษาเอกลักษณ์ทางศิลปะและวัฒนธรรมของชาติและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมโดยแยกภารกิจเป็น 3 ระดับ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537, หน้า 2) จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในหลักสูตรอนุบาลศึกษาและหลักสูตรเด็กเล็ก เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนมีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้เด็กที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับได้เข้าเรียนทุกคนจนจบหลักสูตรตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2523 จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เด็กในพื้นที่ชนบทที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อเพิ่มขึ้นจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 โดยยึดแนวการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งงานในโรงเรียนเป็น 6 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สนอง เครือมาก, 2535, หน้า 116)

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดำเนินงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายในโรงเรียนประถมศึกษาอันได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนซึ่งทั้งสองฝ่ายทำหน้าที่ต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน และที่สำคัญประการหนึ่งคือมุ่งพัฒนาและปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้แก่นักเรียน ประกอบด้วยความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์สุจริต ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความสามารถด้านต่าง ๆ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นคุณสมบัติที่หลักสูตรต้องการดังที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนด

ความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความคิด เป็นคนดีมีคุณธรรม ปลุกฝังค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็ก ได้แก่ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวนี้กล่าวได้ว่าเป็นคุณลักษณะความเป็นผู้นำ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537, หน้า 16) ได้กำหนดคุณลักษณะผู้นำเป็นผู้กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี มีความเชื่อมั่นผู้ร่วมงาน รักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวม อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ในศีลธรรม มีสุขภาพดี มีความสุขจิตใจเชื่อถือได้ให้เกียรติยกย่องผู้อื่น เป็นมิตรที่ดีของทุกคน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ควรพัฒนาให้นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองและนำไปพัฒนาสังคม ประเทศชาติตามเป้าหมายของหลักสูตรเป็นสำคัญ

สืบเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) โดยได้คัดเลือกพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นพื้นที่เป้าหมายแห่งหนึ่งเพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญและแหล่งอุตสาหกรรมหลักในอนาคต พื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง อยู่ในโครงการดังกล่าว ซึ่งมีการพัฒนาศักยภาพจากภาคเกษตรเป็นภาคอุตสาหกรรม ดังนั้นการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่มีอัตรา ก่อนข้างสูง การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อให้เยาวชน ของชาติมีพื้นฐานความรู้และแนวคิดให้เป็นผู้รู้เพื่อการพัฒนาตัวเอง พัฒนาชีวิตและสังคม เพื่อ ตอบสนองความต้องการของชุมชน และรองรับการเจริญเติบโตของภาคตะวันออก และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533, หน้า 5)

โรงเรียนจะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ระบบการบริหาร ครู ผู้บริหาร ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหารโรงเรียน เพราะเป็นบุคคลที่ทำให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529, หน้า 10) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงนับว่าเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

สำหรับการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลงานตามที่ต้องการนั้น ผู้บริหารต้องปฏิบัติตน ประจวบตัวจักรสำคัญในการประสานบทบาทของผู้ร่วมงาน โดยแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะ ที่คำนึงถึงงานเป็นสำคัญที่เรียกว่าพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งงาน หรือกิจสัมพันธ์ (task orientation) และลักษณะที่คำนึงถึงผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญเรียกว่า ผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์หรือมิตรสัมพันธ์ (relation orientation) ซึ่งถ้าพฤติกรรมผู้นำทั้งสองแบบอยู่ในตัวมากแล้วจะเป็นผู้บริหารที่ดี (วิจิตร ธีระกุล, 2518, หน้า 21) พฤติกรรมผู้นำนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารให้ สัมฤทธิ์ผล ความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้นำ พฤติกรรมผู้นำหรือคุณลักษณะผู้นำเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติ งานอย่างไร มีประสิทธิผลเพียงใด ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่สุดที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ในความเป็นผู้นำในการบริหารงานเพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มี อยู่ให้ช่วยกันทำงานและต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้การ ดำเนินการต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยให้บุคลากรผู้ ร่วมงาน เกิดความพึงพอใจ และก่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ร่วมงานอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตรงกับความคิดหวังของผู้ร่วมงานมากเพียงไร ผลผลิตขององค์กรการ จะสูงขึ้นมากเท่านั้น (Stogdill, 1974, p. 311)

จากแนวคิดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความ สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล ความสำเร็จในผลงานมีส่วนสัมพันธ์กับบทบาท ของผู้บริหาร คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะและ การปฏิบัติงานอย่างไรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด กล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้บริหาร โรงเรียนเป็นประจวบดวงประทีปขององค์กร เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแทนขององค์กร และเป็น จูกรวมพลังของทุกคนในองค์กร

ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออกเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหาร การจัดการเรียนการสอนให้เกิด ประโยชน์แก่นักเรียนและโรงเรียนในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจำแนกตามบุคลิกภาพ และ ประสิทธิภาพในการทำงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจำแนกตามบุคลิกภาพและประสพ การณ์ในการทำงาน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเสนอผลการวิจัยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ให้ทราบความ สัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นอยู่เพื่อนำมาพัฒนาประ สสิทธิภาพของการจัดการศึกษา และการบริหารโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

คำถามในการศึกษาค้นคว้า

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกอยู่ในระดับใด

2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกอยู่ในระดับใด

3. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามบุคลิกภาพและประสพการณ์ ในการทำงานแตกต่างกันหรือไม่

4. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามบุคลิกภาพและประสพการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันหรือไม่

5. คุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามบุคลิกภาพและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามบุคลิกภาพและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

3. คุณลักษณะผู้นำกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

1.1 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเชิงพฤติกรรม ของผู้นำโดย ใช้กรอบแนวความคิดตามทฤษฎี 3 มิติของเรดดิน (Reddin, 1970) ทฤษฎีตัวแบบสถานการณ์ ของฟิดเลอร์ (Fiedler, 1967) และคุณลักษณะผู้นำโดยทั่วไปสรุปเป็น 3 ด้าน คือ

1.1.1 มิติมุ่งงาน

1.1.2 มิติมุ่งสัมพันธ์

1.1.3 มิติมุ่งประสิทธิผล

1.2 บทบาทนั้นมุ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และ ระยอง 6 งาน คือ

2.1.1 งานวิชาการ

2.1.2 งานบุคลากร

2.1.3 งานกิจการนักเรียน

2.1.4 งานธุรการและการเงิน

2.1.5 งานอาคารสถานที่

2.1.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ทำหน้าที่รักษาราชการแทนผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 849 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ทำหน้าที่รักษาราชการแทนผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 265 โรงเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยเทียบตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610) และการสุ่มอย่างง่าย

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 บุคลิกภาพของผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็น

3.1.1.1 บุคลิกภาพ แบบ A

3.1.1.2 บุคลิกภาพ แบบ B

3.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งเป็น

3.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่

3.2.1.1 มิติมุ่งงาน

3.2.1.2 มิติมุ่งสัมพันธ์

3.2.1.3 มิติมุ่งประสิทธิผล

3.2.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาตามแผนงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 6 งาน ได้แก่

3.2.2.1 งานวิชาการ

3.2.2.2 งานบุคลากร

3.2.2.3 งานกิจการนักเรียน

3.2.2.4 งานธุรการและการเงิน

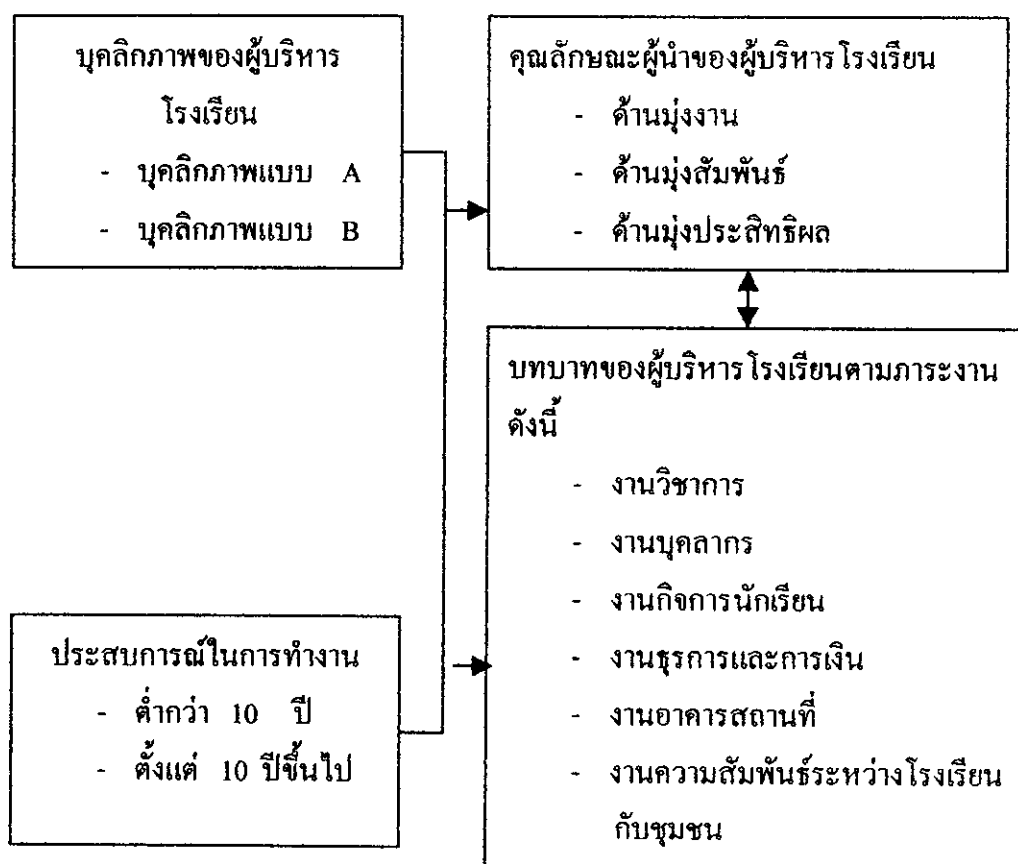
3.2.2.5 งานอาคารสถานที่

3.2.2.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กรอบการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนโดยใช้กรอบแนวความคิดตามทฤษฎี 3 มิติของเรดดีน (Reddin, 1970) ทฤษฎีตัวแบบสถานการณ์ของฟีเดเลอร์ (Fiedler, 1967) และคุณลักษณะผู้นำโดยทั่วไปสรุปเป็น 3 ด้าน คือ มิติมุ่งงาน มิติมุ่งสัมพันธ์ และมิติมุ่งประสิทธิผล กับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่องานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 6 งาน ซึ่งน่าจะมีผลมาจากตัวแปรสำคัญ คือ บุคลิกภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาประสานความคิดเป็นกรอบความคิดประกอบการศึกษาค้นคว้า ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกในการเป็นผู้นำ โดยแยกพฤติกรรมที่แสดงออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านมุ่งมั่น หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่มุ่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามได้เข้าใจการดำเนินงานตามนโยบาย การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามสามารถปฏิบัติงานได้ผลและสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1.2 ด้านมุ่งสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นมิตร มีความไว้วางใจ เชื่อใจ สนับสนุนกับผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านมุ่งประสิทธิผล หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่มุ่งให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และผู้ร่วมงานพอใจ โดยยึดสถานการณ์เป็นหลัก ถ้าสถานการณ์เหมาะสม พฤติกรรมผู้นำก็จะมีประสิทธิผลมาก ถ้าหากสถานการณ์ไม่เหมาะสมพฤติกรรมผู้นำก็จะมีประสิทธิผลน้อย

2. บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติตามหน้าที่ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนในลักษณะการเป็นผู้นำความคิด แนะนำแนวทาง ประสานงาน หรือปฏิบัติเอง โดยตรงตามวิสัยทัศน์ที่ควรปฏิบัติได้ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน

3. การจัดการศึกษา หมายถึง ภารกิจของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 6 งาน คือ

3.1 งานวิชาการ ได้แก่ งานด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การจัดตั้งงานห้องสมุด งานส่งเสริมการเรียนการสอน งานอบรมประชุมทางวิชาการ การวัดผลประเมินผล

3.2 งานบุคลากร ได้แก่ งานกำหนดความต้องการบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การกำกับนิเทศบุคลากร การพัฒนาและธำรงรักษามูลค่าบุคลากร การประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากร

3.3 งานกิจการนักเรียน ได้แก่ งานสำรวจสำมะโนนักเรียน การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน การปฐมนิเทศผู้ปกครอง การแก้ปัญหาเด็กขาดเรียน การบริการสุขภาพ การบริการอาหารกลางวัน การช่วยเหลือเด็กขาดแคลน กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ การติดตามผลนักเรียน

3.4 งานธุรการและการเงิน ได้แก่ งานสารบรรณ งานทะเบียน การงบประมาณ งานเกี่ยวกับพัสดุ

3.5 งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การจัดสร้างอาคาร การตกแต่งสถานที่ การกำหนดแผนผังบริเวณโรงเรียน การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ที่ใช้อาคารสถานที่

3.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การร่วมกิจกรรมกับชุมชน การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน และการบริการชุมชน

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ปีการศึกษา 2544

5. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่ง ซึ่งทำหน้าที่บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ปีการศึกษา 2544

6. ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ที่รักษาการแทนครูใหญ่ ซึ่งทำหน้าที่บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง ปีการศึกษา 2544

7. บุคลิกภาพของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง คุณลักษณะส่วนรวมของผู้บริหารโรงเรียน แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

7.1 บุคลิกภาพแบบ A หมายถึง ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมเป็นคนเร่งรีบ เคลื่อนไหวเร็ว เดินเร็ว กินเร็ว ขับรถเร็ว พูดเร็ว มีความใจร้อนกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบ มักคิดและทำในสองสิ่งหรือมากกว่าในเวลาเดียวกัน ชอบเอาชนะในการแข่งขันและเกม มักได้เปรียบผู้อื่น มีความเคร่งเครียดสูง ไม่ค่อยผ่อนคลายอริยาบท มีความรู้สึกลัวเวลา ในแต่ละวันไม่เพียงพอ เกลียดการเสียเวลา ไม่ชอบการรอคอย

7.2 บุคลิกภาพแบบ B หมายถึง ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมเป็นคนผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ไม่เร่งรีบ เคลื่อนไหวอริยาบทตามสบาย ไม่ต้องการแสดงออกหรือได้เปรียบโดยไม่จำเป็น มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่า มีความสนุกสนานและผ่อนคลาย ไม่มีความรู้สึกผิดถ้าจะหยุด การทำงานผ่อนคลายอริยาบท

8. ประสิทธิภาพในการทำงาน หมายถึง จำนวนปีที่รับราชการ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

8.1 ต่ำกว่า 10 ปี

8.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

9. โรงเรียนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง